

Universitas '70

Irodalmi antológiát nagyon sokféle céllal, sokféle elképzeléssel lehet összeállítani. Az Universitas '70 — mindössze 141 lapot számlál — antológia az előző szerint a korábbi évek gyakorlatát követve most sem akar többet „...mint bemutatni felsőoktatási intézményeink fiataljainak alkotásait, buzdítani az igazi tehetségeket, és kérni az irodalmi közvélemény figyelmét”. Annak a huszonnégy fiatalnak, akiknek *Borbély Sándor* az általa legjobbnak tartott írásait versek és elbeszélések kategóriába sorolva „betűrendes katalógusba szerkesztette”. A felsőoktatási intézmények rendszeresen frogató hallgatóinak egy korosztályát képviseli a kötetben tizenöt költő és hét novellista — a tudományegyetemekről, a tanárképző főiskolákról és a tanítóképzőkől. Sajnálatos, hogy az orvostudományi és műszaki egyetemek írással próbálkozó hallgatói elkerülték a szerkesztő figyelmét. Jónéhány van pedig közöttük, akiknek írásai helyet kaphattak volna egy ilyen célú irodalmi antológiában. Csak gazdagíthatnák azt a képet, amelyet a kis kötet ennek a felszabadulás idején született leendő értelmiségi nemzedéknek társadalmi és egyéni közérzetéről, helykereséséről, életérzéséről ad. Ebben az esetben úgy érzem, hogy a szerkesztő nem esett volna az említett hibákba, nem lenne ennyire feltűnően heterogén, darabos az antológia anyaga.

Baka István:

Elment a gyermek

Mozdulataimból, szememből
elment a gyermek, aki voltam.
ránérokba gyűr a fodrozó víz,
árnyam sötétlik rajta holtan.

Elment, mint rongyalkban ázva
a hőmunkások márciusban,
kerekek cipője messzi csillog
a szőke, süppedő homokban.

Zseli Miklós:

Téblábolók

Idekerültünk.
A jégeső
nekünk is fájt,
de tőlünk
nem kérdezte senki.

Pártállásunk
a legnagyobb szegény:
úgy lettünk velük.

hogy húsz éve
nem voltunk ellentük.

Szerelmeink közt
eltéblábolunk,
kézreadunk ezt meg azt —
a szocializmus
asszisztenséi.

Különösen az a lírikusok fejezete. Kevés közöttük a szemléletben, stílusban egyaránt egyéni hangú. Szinte mindegyikükre jellemző, hogy az idősebb költőnemzedékek példáihoz kötődnek. A saját életük adta élményanyagot gondolati, szerkesztési, formai egységben tolmácsolni kevesen képesek meg. Többségüknél a vers egységét túlmagyarázások, a mondanivalót nem szolgáló, funkció nélküli — egyénieskedés, öncélúság látszatát keltő — sokszor értelemzavaró képsorok, szójátékok tördelik szét.

E hibától a három bemutatott szegedi költő közül egyedül csak *Baka István* mentes. Tiszta, egységes kompozícióba zárt, érezhetően régen érlelődő mondanivalója a felnövő emberről igényes, magasszínvonalú verskultúráját bizonyítja. *Sípos Áron* és *Zseli Miklós* a kötetben szereplő verseik többségében sajnos túlhajtják kifejezőeszközüket a vers egysége, mondandójuk rovására. Az értékesebbek azok a verseik, amelyekben mértéktartásra képesek (*Sípos Áron*: *Tartozékok*, *Zseli Miklós*: *Téblábolók*). A lírikusok közül egyébként *Aczél Géza*, *Kartal Zsuzsa*, *Szilágyi Ákos* bizonygatja leghitelesebben bontakozó tehetségét.

A novellisták általában a költőknél tudatosabb, fegyelmezettebb, érettebb mesterségbeli tudásról adnak számot. Munkáikban kevesebb az öncélú leírás, nagyobb a szerkesztésbeli biztonságuk; bár erényeik között — annak ellenére, hogy kifejezetten gyenge novella nincs a kötetben — jelentős különbségek érezhetők. Öröndetes, hogy a legérettebb prózaírók egyike szegedi, *Temesi Ferenc*. *Kiszorító* című elbeszéléseinek magányos, kissé cinikus, margóról rántkötő, rokonszenves hőse ígéretes tehetségről árulkodik a sorok között is. Temeshez hasonlóan az érettebb novellisták közé sorolhatjuk *Bereményi Gézát* és *Csaplár Vilmost*.

Azt, hogy az antológiában helyet kapott fiatal szerzők közül kikből lesznek igazán tehetséges felnőttek, a vékonyka kötetben található néhány alkotásukból megjósolni merész vállalkozás lenne — az idő eldönti majd. Figyelmünket azonban valamennyien megérdemlik.

SZABÓ MAGDOLNA

* Az alábbiakban az antológiában megjelent szegedi szerzők műveiből közlünk szemelvényeket.